

ΔΙΣΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

**Νίκος Διαμαντόπουλος, Αργύρης Ζήλος,
Αιμίλιος Κατσούρης, Γιώργος Κυριακόπουλος,
Κώστας Λυμπερόπουλος, Γιώργος Μουχταρίδης
Πασχάλης Μουχταρίδης, Αλέκος Παπαδόπουλος,
Νίκος Πολίτης, Ιουλία Ραλλίδη, Κανέλλος Ν. Τερζής,
Νίκος Τριανταφυλλίδης, Χρήστος Τσανάκας,
Αντώνης Φράγκος**

ΓΙΑΝΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Μικρασιατική Ραψωδία - Τρεις Ελληνικοί χοροί - Δωδεκανησιακή Σουίτα αρ. 1. Συμφωνική Ορχήστρα της Βουλγαρικής Ραδιοφωνίας. Διευθυντής Ορχήστρας: Βύρων Φιδετζής. LYRA 277

Ο δίσκος, οφείλουμε να το διευκρινίσουμε από την αρχή, περιέχει μερικές από τις σπουδαιότερες έντεχνες δημιουργίες του Γιάννη Κωνσταντινίδη. Αντιπροσωπεύει δηλαδή τη σημαντικότερη πλευρά της μουσικής δημιουργίας του. Όπως είναι γνωστό μετά τις σπουδές του στη Γερμανία (1922 - 1930) και επιστρέφοντας στην Ελλάδα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου για βιοποριστικούς κυρίως λόγους αναγκάστηκε να ασχοληθεί με το μουσικό θέατρο και το τραγούδι. Σ' αυτά έκανε καριέρα σαν Κώστας Γιαννίδης. Κι όπως είναι επίσης γνωστό, τόσο την έντεχνη όσο και την «ελαφρά» μουσική, τις υπηρέτησε με επιμέλεια, επίπονη συχνά προσπάθεια και φαντασία. Για την ώρα όμως ας υπεξαιρέσουμε το «βιοποριστικό» δημιουργικό έναυσμά του κι ας αφεθούμε στις τέρψεις και τα ερεθίσματα της εγκεφαλικά επεξεργασμένης «λαϊκότερονης» άποψής του. Και πιο συγκεκριμένα: «Μικρασιατική Ραψωδία», «Δωδεκανησιακή σουίτα αρ. 1», «Τρεις Ελληνικοί Χοροί». Τρεις ιδιαίτερα προσεγμένες παραλλαγές στο ίδιο θέμα: την υιοθεσία δηλαδή της δημοτικής μουσικής γλώσσας του τόπου μας από τον περφεξιονιστικό και δυτικοφανή μουσικό λόγο ενός προικισμένου συνθέτη.

Γόνος μιας ολόκληρης γενιάς Γερμανών δασκάλων (Καρλ Ρέσλερ, Καρλ Έρενμπεργκ, Κουρτ Βάιλ, Φεοντόροβιτς Γιουόν), ο Γιάννης Κωνσταντινίδης προτίμησε να εγκαταλείψει τον εαυτό του

στις άδολες επιθυμίες των αισθησών του παρά να εξασφαλίσει «δια βίου» τον έπαινο του συνεπή μαθητή, του υπάκουου μουσικού ή του εύθικτου παραδοσιάρχη. Η έντονη πνευματική κίνηση του Βερολίνου της εποχής του μεσοπολέμου και ειδικότερα η μαθητεία του κοντά στους δασκάλους που αναφέρουμε, ήταν ασφαλώς μια συναρπαστική εμπειρία, μια πολύτιμη παρακαταθήκη, ένα ακλόνητο διαπιστευτήριο της μουσικής του καλλιέργειας, όχι όμως και το τετελεσμένο αντικρυσμα της μουσικής του ταυτότητας. Ο Γιάννης Κωνσταντινίδης απέδειξε πως ήταν άνθρωπος ευαίσθητος και ειλικρινής, απέναντι στον εαυτό του τουλάχιστον.

Έτσι, δεν επέτρεψε στις ξεθωριασμένες μνήμες του να συρρικνωθούν ακόμη περισσότερο κάτω από το «αλάθητο» Βαγκνερικό ή όποιο άλλο «όραμα». Γιατί απλούστατα έτρεφε κι ο ίδιος το προσωπικό του όραμα, στόχευε στην επεξεργασία και την ολοκληρωμένη παρουσίαση της προσωπικής μουσικής του άποψης. Και τούτη η άποψη ήταν όπως αποδείχθηκε πιο λιτή, πιο ταπεινή, πιο εύθικτη και περισσότερο ιδιοσυγκρασιακή σε σχέση με άλλους Έλληνες συνθέτες της γενιάς του, και συνάμα πιο «ελληνική».

Όλες του οι συνθέσεις στηρίχτηκαν στο δημοτικό τραγούδι που κυριολεκτικά θαύμαζε και εκτιμούσε απεριόριστα.

Μετά από μια χρονοβόρα μελέτη αυτού του υλικού αποφάσισε να διατηρήσει ακέραιο το μελωδικό του πλούτο. Προσανατόλισε λοιπόν την πρόσωπική του επέμβαση στην αρμονική επεξεργασία των παραδοσιακών τραγουδιών και των χορευτικών σκοπών, χωρίς όμως και να περιορίσει στο παραμικρό τις επινοήσεις του πάνω στη δομική ανάπτυξη και τη γενικότερη μορφολογία των συνθέσεων. Γι' αυτό και το περιεκτικότερο σε ιδέες μα μικρό σε ποσότητα έργο του εντυπωσιάζει με την περίτεχνη αρμολόγηση των αυθεντικών μελωδιών στις ποικίλες αρμονικές παραλλαγές που επιφύλασσε σ' αυτές ο συνθέτης. Οι μελωδίες υπογραμμίζονται από τα πρωτότυπα ρυθμικά τους στοιχεία χορεύοντας στο χείλος ενός διαυγέστατου ενορχηστρωτικού βάρους. Η ανέπαφη γνησιότητά τους με αντίβαρο την ευαισθησία του συνθέτη και τη διακριτικότητα του Γαλλικού ιμπρεσιονισμού.

Στο «Οστινάτο» της «Μικρασιατι-

κής Ραψωδίας» ο Λάμπρος Λιάβας παρατηρεί πως εδώ ο γνωστός σκοπός από τα κάλαντα των Φώτων επαναλαμβάνεται κάθε φορά με διαφορετική εναρμόνιση, ρυθμική υπόκρουση και ενορχήστρωση έχοντας σαν πρότυπο το «Μπολερό» του Ραβέλ. Τα υπόλοιπα τρία μέρη αυτού του έργου στηρίζονται πάνω σ' ένα λαϊκό σκοπό ευρύτατα διαδεδομένο σ' όλα τα παράλια της Μικράς Ασίας ως την Κύπρο («μια μαύρη πέτρα του γιαιλού»), ένα ποντιακό τραγούδι του γάμου, έναν πρωτοχρονιάτικο θρησκευτικό χορό της Καππαδοκίας, έναν καρσιλαμά και δύο ζειμπέκικα. Σε μια πρωτόλεια μορφή της Δωδεκανησιακής σουίτας αρ. 1 αναφερθήκαμε τον προηγούμενο μήνα στα πλαίσια της παρουσίας μιας άλλης κυκλοφορίας στην οποία συνέπλεαν ο Γ. Κωνσταντινίδης, ο Ν. Σκαλκώτας και ο Ραβέλ. (Καθόλου τυχαία βέβαια).

Τέλος στους «Τρεις Ελληνικούς Χορούς» ο συνθέτης διαλέγει για θέμα του τον «τσαμικό» χορό («Ιτιά»), τον «Τσακωνικό» («Αμπέλι μου πλατύφυλλο» - «Σου' πα μάνα μ' πάντρεψέ με») και το Συρτό (παραλλαγές του «Καλαματιανού»). Μια ενότητα που αξίζει να παρακολουθήσει κανείς με προσοχή. — Χ.Τ.

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ 14 ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΙΘΑΡΑ

Παίζει ο ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΕΤΣΟΣ

Το Τραίνο Φεύγει Στις 8 - Θα Γίνεις Δικιά Μου - Κοιμήσου Αγγελοῦδι Μου - Αγάπη Μου - Χρυσοπράσινο Φύλλο - Που Πέταξε Τ' Αγόρι Μου - Μέσα Στα Μαύρα Σου Μαλλιά - Σε Πότισα Ροδόσταμο - Στο Παραθύρι Στεκόσουν - Γελαστό Παιδί - Δεν Έχει Η Γη - Άνοιξε Λίγο Το Παραθύρο - Το Σεπτέμβριο Θυμάμαι - Είμαι Άγγλος Νιός
MOTIVO 1025

Πριν από λίγες μέρες ο Μάρκος Τσέτσος πήρε το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό κλασικής κιθάρας του Εθνικού Ωδείου. Ήταν άλλη

μια αναγνώριση όχι μόνο της τεχνικής ικανότητας και δεξιοτεχνίας του δεκαεξάχρονου κιθαρίστα, αλλά παράλληλα μια επιβράβευση της ευαισθησίας και του ήθους του, τη στιγμή που ο μικρός αυτός καλλιτέχνης, χάρη στη σεμνότητα και τη σοβαρότητά του, έχει καταφέρει να κάνει το όνομά του πολύ λιγότερο γνωστό απ' ότι πραγματικά του αξίζει.

Σ' αυτήν τη δεύτερη ηχογράφησή του ο Μάρκος Τσέτσος ερμηνεύει 14 τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη διασκευασμένα από το δάσκαλό του Δημήτρη Φάμπα. Έχουμε ήδη πει αρκετά για το μέγεθος της προσφοράς του βετεράνου πια κιθαρίστα μάς (ΗΧΟΣ Νο. 151), αλλά θα ήταν σημαντική παράλειψη να μη σημειώσουμε αυτή τη φορά τον πραγματικά απόλυτα κιθαριστικό τρόπο με τον οποίο ο Δημήτρης Φάμπα χειρίστηκε αυτές εδώ τις διασκευές γνωστών τραγουδιών του Μίκη Θεοδωράκη. Σε όλη τη διάρκεια του δίσκου παραμένει ακέραια η εντύπωση ότι έχεις να κάνεις με κάτι αυτούσια και ολοκληρωμένα κιθαριστικό - με άλλα λόγια, υπάρχει μια *αυθεντικότητα* που πραγματικά εντυπωσιάζει.

Πίσω όμως στο Μάρκο Τσέτσο, που η ωριμότητα και η δεξιοτεχνική του άνεση σε κάνουν για άλλη μια φορά να μην μπορείς να πιστέψεις την ηλικία του. Προσωπικά, θα προτιμούσαμε να τον βλέπαμε να καταπιάνεται με κάτι πιο φρέσκο, και ταυτόχρονα γνήσια κιθαριστικό: σε μια εποχή που ολοένα και περισσότεροι συνθέτες αναζητούν τη διαίωνηση του ονόματός τους μέσα από το πλέον σφριγηλό κλασικό όργανο της εποχής μας, την κιθάρα, η λύση των διασκευών εκλείπει σταδιακά αλλά σταθερά. Κάθε μέρα ανατέλλουν όλο και κάποιες νέες ενδιαφέρουσες κιθαριστικές δημιουργίες. Και κατά τη γνώμη μας ο Μάρκος Τσέτσος, χωρίς ποτέ να πάψει να τρέφει απέραντη εκτίμηση για το παρελθόν του οργάνου του, θα πρέπει κάπου στο σήμερα να αναζητήσει τον πραγματικά δικό του εαυτό, την αληθινά δική του καλλιτεχνική ταυτότητα. Η κιθαριστική ιστορία μπορεί άνετα να τον διαβεβαιώσει ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, η επίδωξη και των πιο ακραίων φιλοδοξιών του θα μοιάζει περισσότερο εφικτή.

— Γ.Κ.